

به زور شوهرش دادند؛ خودش را کشت

Photo: hjalmeida/bigstockphoto.com

موسی برزین، وکیل خانه امن

پرویش: سلام خدمت شما. نامم هدی است و دانشجو هستم. مدتی است که مطالب سایت شما را می‌خوانم و برایم جالب است. موردی برای یکی از اقوام پیش آمده که خواستم از شما راهنمایی بگیرم. خواهر عروسمان که مریم نام داشت و ساکن یک شهر کوچک بود، سه سال پیش خودکشی کرد. خانواده‌اش با مادرم هم نسبت فامیلی دارند. این دختر را در 15 سالگی شوهر دادند.

ماجرا از این قرار بوده که این دختر خیلی زیبا رو بود و به همین دلیل خواستگارهای زیادی داشت. خانواده‌اش هم خیلی سنتی و مذهبی هستند. یک روز پدر مریم او را در راه بازگشت از مدرسه با پسری می‌بیند و در خانه او را کتک می‌زند. پسر هم از همسایه‌ها بوده که حالا باهم دوست شده بودند. این باعث می‌شود که خانواده مریم تصمیم بگیرند او را زود شوهر بدهند. پسر خاله مریم که 27 سال سن داشته، خواستگار او می‌شود. مریم خیلی از این موضوع ناراحت بوده و اصلاً رضایت به ازدواج نمی‌دهد، حتی تهدید می‌کند که اگر فشار بیاورند، خودکشی می‌کند.

به هر حال در نهایت رضی‌اش می‌کنند و مریم ازدواج کرده و به خانه شوهر می‌رود. آن‌طور که شنیدم پس از ازدواج خیلی افسرده شده بود. شوهرش هم فردی سنتی بوده و مانع رفتن او به مدرسه می‌شود. مریم از او خیلی می‌ترسیده و دوست نداشته با او رابطه جنسی داشته باشد. شوهرش مدام او را تحت نظر داشته و مرتب تحقیر می‌کرده است.

خلاصه پس از دو سال مریم به خانواده‌اش می‌گوید که می‌خواهد جدا شود، اما خانواده به شدت او را تحت فشار گذاشته و می‌گویند که باید به زندگی مشترک ادامه دهی. افسردگی مریم روز به روز زیادتر شد و سرانجام خودش را کشت. این ماجرا باعث شد که عروس ما با خانواده کلاً قطع رابطه کند، چون آن‌ها را مسوول مرگ مریم می‌دانند. همیشه وقتی باهم صحبت می‌کنیم می‌گویید یک روز انتقام مریم را می‌گیرم. چند روز پیش که سر صحبت باز شد، گفتم که شاید بشود از پدر و مادرت یا شوهرش شکایت کنی. سوال من این است که آیا می‌شود به دلیل فشار برای ازدواج شکایت کرد؟ آیا پدر و مادر یا شوهر در قبال خودکشی مریم مسوول نیستند؟ اگر عروسمان بخواهد شکایت کند چه کارهایی باید بکند؟

درباره ازدواج اجباری بیشتر بخوانید:

[اجبار به ازدواج، چطور از آن اجتناب کنیم؟](#)

[عروس دزدی به ازدواج اجباری منجر نشد](#)

پاسخ: سلام. قبل از پاسخ حقوقی به سوالتان پیشنهاد می‌کنم که همسر برادرتان را به یک مرکز مشاوره معرفی کنید، نه از این بابت که اشتباه فکر می‌کنند بلکه به این دلیل که ممکن است مشاوره روانشناسی راهکارهایی را برای چگونگی برخورد با خودکشی خواهرش ارائه دهد. از لحاظ حقوقی عرض شود که خودکشی در قوانین ایران جرم‌انگاری نشده است، به همین دلیل معاونت در خودکشی از جمله تحریک و ترغیب به آن نیز جرم نیست. فقط اگر خودکشی فرد تحت یک اجبار و اکراه غیرقابل تحمل باشد، به صورتی که فرد اراده خود را از دست داده و مجبور به خودکشی شود، در این صورت امکان تعقیب کیفری اجبارکننده در قالب قتل وجود دارد. در مورد مساله‌ای که شما تعریف کردید چنین اجبار و اکراهی وجود نداشته است و خانم مریم در اثر فشارهای روانی ناشی از ازدواج زود هنگام و رفتارهای شوهرش خودکشی کرده است. تا این حد نمی‌توان گفت که خانواده و شوهر مریم مجرم هستند. البته در برخی کشورها اعمال این‌گونه فشارهای روانی که منجر به خودکشی قربانی شود یا جرم بوده و یا مرتکب مسوولیت مدنی داشته و ملزم به جبران خسارت است. اما در حقوق ایران چنین چیزی پیش‌بینی نشده است.

پرویش: در مورد ازدواج زود هنگام چه؟ آیا پدر و مادرش حق داشته‌اند که مریم را در سن 15 سالگی شوهر دهند؟

پاسخ: متأسفانه در قوانین ایران سن ازدواج پایین است. بر اساس قانون مدنی ایران، سن ازدواج برای دختران 13 سال است و حتی در برخی موارد با حکم دادگاه امکان ازدواج زیر 13 سال هم وجود دارد. به همین دلیل ازدواج مریم در سن 15 سالگی برخلاف قوانین نبوده است. ضمن اینکه در نهایت خود مریم عقده‌نامه را امضا کرده و این بدین معنی است که خودش رضایت داده است، گرچه از ته دل راضی نبوده و در اثر فشار خانواده ازدواج کرده است. به همین دلیل متأسفانه نسبت به این موضوع هم امکان شکایت وجود ندارد. به عبارتی فشار روانی در حقوق ایران جایگاهی نداشته و قانون‌گذار به آن توجه نکرده است.

پرسش: خب آیا به نظرتان این قانون ظالمانه نیست؟ یک دختر نوجوان را به زور شوهر می دهند و قانون هم چیزی نمی گوید؟

پاسخ: متأسفانه این چنین است. از یک طرف سن ازدواج در حقوق ایران پایین تر از استانداردهای جهانی است و از طرف دیگر راهکاری قانونی جهت جلوگیری از فشار خانواده برای ازدواج پیش بینی نشده است. به همین دلیل در ایران آمار ازدواج کودکان زیاد است. ازدواج در سنین پایین خود نوعی خشونت خانگی محسوب می شود، چون مانع رشد فرد شده و از پیشرفت اجتماعی جلوگیری می کند. ضمن اینکه در این گونه ازدواج ها احتمال بروز خشونت خانگی نسبت به فرد کم سن و سال افزایش می یابد.

پرسش: سوال آخرم این است که حالا که نمی شود شکایت کرد آیا امکان دارد برای ادب کردن شوهر، مهریه مریم را گرفت؟ مهریه اش 400 سکه بهار آزادی بوده است. عروسمان هدفش این است که شوهر مریم هم یک جوری تاوان کارهایش را بدهد.

پاسخ: بله امکان مطالبه از ناحیه ورثه مریم وجود دارد. در اینجا ورثه مریم پدر و مادرش هستند. البته خود شوهر هم ورثه محسوب می شود، به همین دلیل سهم الارث شوهر از مهریه کسر و مابقی متعلق به پدر و مادر مریم است. یعنی با این وجود عروستان چون ورثه محسوب نمی شود، نمی تواند مهریه او را مطالبه کند.